

TRISDEŠIMTOJI PAMOKA

SAKINYS

Pasakýta ar parašýta mintis yrà sakinys. Kalbédami skiriame vieną sākinj nuo kito trumpà pértrauka. Rašýdami skiriame sākinj nuo sākinio taškù, šauktukù, klaustukù ar daûgtaškiu. Sākinj sudāro tik tinkamai parinkti, sudērinti žodžiai.

S a k i n i o d a l y s

Sáulé slēpési už debesēlio.

Parašykite, i kokiùs kláusimus atsāko sākinio žodžiai.

Sáulé - kas?

slēpési - Kaip?

už debesēlio. - Kur?

Kiekvienas iš šių žodžių sudāro sākinio dāli. Sākinio dālys atsāko i tam tirkus kláusimus. Jõs gali būti išréikštос vienù ar daugiau žodžiu.

Šone parašykite, i koki kláusimą atsāko pabrauktieji žodžiai.

Vaikaï žaûdžia. Kas ?

Tévelis skaîto. Kas ?

Katyté miêga. Kas ?

Véjas pùčia. Kas ?

Tā sākinio dāli, kuri atsāko i kláusimą k a s ?, vadiname veiksniu.

Parašykite, ką dāro.

Saulutė

šviēčia.

Paukščiai

čiulba

Žuvys

plaukioja

Mokytojas

Kalba

Mokinys

klau so

Parašykite, koks yrà.

Upēlis

yrà gilùs.

Vanduõ

yra ūvarus

Miškas

yra tamus

Dangùs

yra ūiesus

Kēlias

yra tiesus

Parašykite, iš kokių kláusimą atsāko pabrauktieji žōdžiai.

Linas yrà mokinys.

Kas jis yra?

Vānagas yrà paūkštis.

Kas jis yra?

Fāustas Stròlia yrà mùzikas.

Kas jis yra?

Tą sākinio dāli, kuri atsāko iš kláusimus kā veiksnys dāro,
kokas jis yra, kas jis yra, vadiname tariniu.

Veiksnys ir tarinys yrà pagrindinės sākinio dālys.

Veiksnys + tarinys.

Véjas pùčia.

Upēlis yrà gilùs

Linas yrá mokinys

Pabraükite veiksnius.

Berniùkai ir mergaitės métė sviedinį. Pro šālį ējo senutė. Senutė paslydo ir parkrito. Iš jōs krepšelio išbyréjo obuoliai ir kriaušės. Vaikai padéjo senutei atsistoti ir suriñko vaisius.

Sakinyje gali būti ir keli veiksniai.

Kažtais veiksnys gali būti sakinyje praleistas, tačiau jis yra numânomas.

Ar (tu) buvaš vâkar mokâkloj?

Perskaičiau (aš) labai idomią knygą.

Sugalvokite daugiau tokių sakinių.

Pabraukite târinius ir pasakýkite, i koki kláusimâ jië atsâko.

1. Ziêmâ mës lësiname paukâtelius. *Ko*

2. Miškuose skambâ pañkâcių giesmës. *Kas*

3. Per vâsara jie diûlba ir liñksmina mûs. *Ko*

4. Aš megstu jû müziką. *Ko*

5. Mâno brólis yra liñksmas. *Ko*

6. Siëmet jis bua studeñtas. *Kas*

7. Algis yra tvarkdarys. *Kas*

8. Mâno brólis bus mokytojas. *Kas*

9. Lino têvelis yra gydytojas. *Kas*

10. Ežerè mes maudomës ir žuvâujame. *Ko*

11. Cia mes valgomë ir miëgome. *Ko*

12. Per dieną cia žmonës bega, skuba. *Ko*

Sakinyje gali būti ir keli tariniai. Jie vienas nuo kito skiriama kableliu arbà sujungiamì žodeliu ir.

Be veiksnio ir tārinio sakinyje būna ir kitū žodžių, kuri ē atsāko iš īvairiūs kláusimus: kóks? kaip? kā? kamē? kadā? ir kitokiūs. Toki ē žodžiai yrā añtrininkés sākinio dālys.

Sākinī, kuriamē yrā añtrininkiu sākinio daliū, vadīname i š p l è s t i n i ù s ā k i n i u.

Sākinī, sudarytą tik iš veiksnio ir tārinio visuomēt gālime išplēsti.

1. Véjas pūtē.

Sáltas véjas pūtē stipriai.

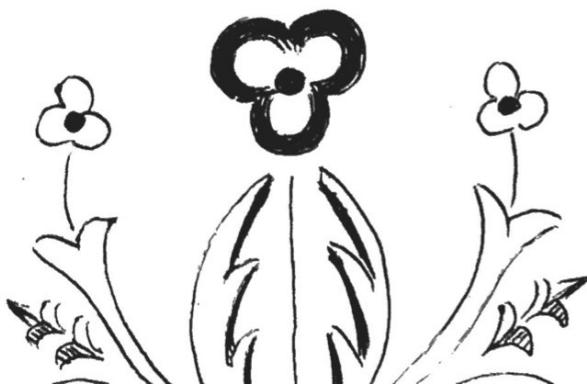
2. Plaūkē dēbesys.

Dangujè plaūkē lengvi, balti dēbesys.

Parašykite, iš kokiūs kláusimus atsāko pabrauktieji žodžiai.

1. <u>Sáltas</u> véjas	<u>kóks?</u>
pūtē <u>stipriai</u> .	<u>kaip?</u>
2. <u>Dangujè</u> plaūkē	<u>kur?</u>
<u>lengvi</u> , <u>balti</u> dēbesys.	<u>kotkrie?</u>
3. <u>Màno</u> tētē	<u>kas?</u>
sodīna <u>medēli</u> .	<u>ko?</u>
4. <u>Vakarè</u> nutilo véjas.	<u>kār?</u>

Kaip mātome, añtrininkés sākinio dālys pažymi, paaiškina veiksnī arba tārinī.

Sēkančiuose sakiniuose pabraūkite veiksnī viena līnija, tārini dviem. Añtrininkes sākinio dalis pabraūkite vingiúota līnija ir nuródykite lankeliù, ar ji priklaūso veiksnui ar tāriniui.

1. Beržaï svyrāvo pajúry, audrū auginti.
2. Išējo sūnūs keturi tēvynēs ginti.
3. Pražýdo papařtis naktiēs vidurý.
4. Ant kálno snáudē pušýnai.
5. Zaliàsis žiogas linksmai čiřpē.
6. Véjas lengvaï jùdino šakàs.
7. Sāmanu patale miegójo grýbai.
8. Kvepéjo siřpstančios úogos.

Išplēskite sēkančius sākinus, papildydami juos añtrininkémis sākinio dalimis.

Bùvo matýti laívas. Bañgos daûžesi. Žuvédros skraídè.
Vaikaï žaídë. Sáulé këpino. Laívas artéjo.

Bùvo matýti laívas - kas

Baňgos daûžesi - kas

Žuvédros skraídë - kas

Vaikaï žaídë - kas

Sáulé këpino - kas

Laívas artéjo - kas

N a m u d a r b a s

Nurašykite sākinius, Kiekvienamē sakinyjē stačiū brōkšniū atskirkite veiksnī su jī lȳdinčiais žōdžiais nuo tārinio su jī lȳdinčiais žōdžiais.

1. Ākštī mēdžiai | žaliúoja.
2. Lengvaī sūpasi | jū šākos.
3. Baltī kaštōnū ūiedai | viliója bitēs.
4. Paežerēj kvařkia | storapilvēs vařlēs.
5. Sáulē pamažū rieda | dangumi žemŷn.
6. Ateīna gaivinanti | vēsumā.
7. Ramī naktiēs tylā | jau gaūbia žēmę.
8. Kriñta | rasà.
9. Sáulē jau miēga | debesēliū pataluōs.
10. Per diēnā pavařgē žmónēs | eīna pōilsio.

Pabraūkite tārinius.

Sáulēs spindulys pažādino píevā. Deimančiukais spindējo rasōs lašeliai. Rýtas bùvo labaī gražūs. Dangūs bùvo mélynas. Aš mēgstu ankstī kēltis. Pasižādinau ir Dāriū. Dārius yrà māno draūgas. Susītarēme eīti žuváuti. Vanduō bùvo skaidrūs. Īmetēme sāvo mēškeres. Dabař mes bùvome žvejaī.

Parašykite rašinēli apie kokī nōrs sāvo patirtā nūotyki.

